

Yazarken sık sık kendimle karşılaşıyorum ve o an hayata dair çok değerli bir gerçeği anladığımı fark ediyorum.

- Amy Tan.

Konularımızı bulmak, meselemizi keşfetmek, 6 dakikalar, Anlatıcı, Yazar ve Editör

İnsan neden yazar? Bizler, yani yazıya tutkun kişiler aslında bu soruyu kendimize öylesine sorarız, hani laf olsun diye, çünkü aslında biliriz yazmadan hiç huzur bulamayacağımızı. Garip bir şekilde yazmak bana ilaçtır. Neyin ilacı olduğunu sorarsanız onun yanıtı ilacın kendi kadar uzundur. Hep derim ki yazınca insanın içine, ruhuna bir pencere açılır. O pencere ruhun nefes almasını sağlar, hafifleriz. Aslında yazdıklarımız hiç birşeyi değiştirmez belki de ama belki de en önemli şeyi, yani bizi değiştirmiştir o anda.

“Yazarlar sonunda takıntılarını yazar. Yakalarını bırakmayan, unutamadıkları, bedenlerine hapsolmuş özgürleşmeyi bekleyen hikayelerini yazarlar.” — Natalie Goldberg

Bu yazma sevdasında bir de dünya ile bir derdimiz vardır, onu çözmeye çalışırız. Benim en sevdiğim yazarlardan biri Paul Auster'dır. Yıllar önce bana hediye olarak Şansın Müziği kitabı gelmişti. O günden beri çıkan bütün kitaplarını alırım. Paul Auster'la yapılan bir söyleşide sormuşlar ona “Sizin kitaplarınızda şansın yeri çok. Hep tesadüf diye birşey var mı sorusunu görüyoruz. Dünya ile derdiniz bu mu?” diye. Auster der ki kitabı yazarken derdi olduğunu ya da bir derdini çözmeye, anlamlandırma çabasında olduğunu bilincinde değildir. Ancak kitap bittikten sonra okurlardan, eleştirmenlerden gelen yorumlarla kitaplarında tesadüflerin var olup olmadığını sorguladığını yakalamıştır. O zaman geri dönüp bakmış hayatına ve böyle bir derdin nereden çıkmış olabileceğini sorgulamış. Auster 8 yaşındayken yanında duran çocuğa isabet eden bir kurşunun, onun sonunda çocuğun ölmesinin bu sorgulama ile bir ilgisi olabileceğini düşünmüştü. “O kurşun neden bana değil de ona geldiğini kendi kendime sorguladığımı hatırlıyorum.”

Belki bizler de yeterince kurcalarsak dünya ile derdimizi bulur, yazma nedenimizi keşfederiz. Ama belki de Auster gibi sadece yazmaya odaklanıp, yazının içinde kaybolmak sonradan bir derdim mi varmış acaba demek gerekir. Karar sizin.

“Mükemmeli bekleseydim, tek bir kelime yazamazdım.” - Margaret Atwood

Şimdi iş yazma eyleminin kendisine gelince nereden başlarız? Aslında bir kalem, bir kağıt kadar basittir başlamak. Sadece kalemi elimize almak ve yazmak gerekir. Geçen gün Cihangir'de bir bakkaldan defter aldım, 50 kuruş. Kurşun kalem aldım 60 kuruş. Yazmak bu kadar ucuz, bu kadar kolaydır aslında. Ama öyle değil değil mi? Siz de biliyorsunuz o boş kağıda saatlerce bakmanın ızdırabını, zihninizde 'beni anlat' diye bağırarak binlerce hikayenin yakalayıp çekmeye çalıştığınız kuyruklarını. Sonra “ben hiç yazamayacağım” dediğiniz o çaresiz anı. Elinize bir başkasının bitirmiş olduğu, bir yayın evine verebilmiş, kitaplaştırmış ve satmış olduğu kitabı alırsınız. İlk satırlarını okursunuz. “Beni tanıyanlar, öyle okuma yazma işleriyle büyük bir ilgim olmadığını bilirler.” Ben de

yazardım bu cümleyi dersiniz kendi kendinize. Öfkeniz artar, yine kendinize. Beceriksiz olduğunuza, zerre kadar yaratıcılığınızın olmadığına karar verirsiniz. Bir cümle çıkartabilmek değildir çünkü yazmak. Yazmak o çıkarttığınız cümleleri güzelce bir araya getirebilmek, onlardan bir hikaye çıkartabilmektir.

Ben dokuz yaşımdayken nefes alamamaya başlamıştım. Aralarda göğüsüm sıkışır, derin nefes almaya çalıştığımda sanki tam göğüsümün ortasında onu durduran birşey varmış gibi hissederdim. Annem benim doktora götürdü. Muayenne sonrasında doktor bana "insanlar nasıl nefes aldıklarını düşünmezler, sadece alırlar. Sen nasıl nefes aldığına odaklanıyor ve sonra nefes alamaz oluyorsun" demişti. Yazmayı biraz buna benzetiyorum. Bir bıraksak, cümle cümleyi kovalasa, bağlantı kurmaya çaba göstermesek cümleler kendileri birbirlerine aksa nefes olsa. Ama biz hep onları yönlendirmeye çalışıyoruz, doğru yazmaya, bir oturuşta nefis yazılar çıkartmaya çalışıyoruz. Hatta ben derste bunlar taslak bir daha yazılacaklar dediğimde yazarların yüzündeki sıkıntıyı paniği görüyorum. Gerçekten de yazmak akan birşey olmalı. İlk çıkarken doğal olarak kağıda dökülmeli düşünceler. Dökülmeleri bittiğinde kendi çıkarttıkları şekle bakıp "şimdi bunlardan ne çıkar?" diyebilmeliyiz. Yazma becerisi tüm beceriler gibi pratik gerektirir. İyi olmak, defalarca yapmaktır, herşey de olduğu gibi yazıda da. O yüzden yazıya yeni başlamışsanız, ya da ilk defa buna ciddi vakit ayırmaya karar verdiyseniz, ilk adımınız yazmak, yazmak, yazmak olmalı. Yazarken saçmalamak, kötü yazmak, arada iyi bir kaç cümle çıktığında ona sevinmek olmalı hedefiniz. Zihnimizin üstündeki paslı kelimeleri kağıda akıttıktan sonra alttan çıkan asıl hikayeniz olacaktır. Onun üzerinde çalışmak ise çok çaba gerektirmez.

"Çok iyi yazılmış kitaplar vardır, hikayesi çok iyi olmayan. Bazen sadece hikayeyi duymak için okuyun... o burunu havada insanlar gibi olmayın; iyi yazılmamış şeyleri okumayı red edenler gibi. Bazen de kelimeler için okuyun – dilin müziği için. Güvenlik alanından çıkmaktan korkanlar gibi olmayın. Ama olur da bir gün hem hikayesi iyi hem de kelimeleri güzel bir kitap bulursanız, işte o kitabı saklayın." — Stephen King

Yazmaya oturduğumuzda o kağıdın başına, o ekranın önüne 3 kişi oturur. Bir anlatıcı, bir yazar ve bir editör. İşte bu üç kişi sizin masanızdaki o küçük sandalyeye sığışırlar. Boş kağıda kalemi birlikte koyarlar ve işte orada kitlenir kalırlar. Yazı asla ilerleyemez çünkü... anlatıcı hızla hikayeyi anlatmak ister ve bakmaz güzel mi olmuş ne olmuş diye; yazar süslemek ister, bir kelimedede durup onu süslemek ya da sadeleştirmek ister, müzik duymaya, ritim yakalamaya çalışır, alakasız fikirler arasında bağlantı yaratmak ister; editör ise sürekli düzeltir, şekle, imlaya, doğru Türkçe kullanımına bakar. Ama düşünsenize bunların 3 aynı anda masaya gelir, aynı kalemi tutarlarsa bir faciya olur. Siz hiç birşey yazamazsınız çünkü anlatıcı her anlatmaya çalıştığı anda, yazar felsefe yapmaya başlar, editör yazılanları siler...ve sonunda tek yol kalır, vazgeçilir yazar olmaktan.

Yazarken unutmayın ki önce hikaye vardır. Sonunu bilmeseniz de, bir sonraki adımda ne olacağını bilmeseniz de önce hikaye vardır. Bildiğiniz kadarını anlatmak, doğal olarak anlatıcının görevidir, keyfidir. O yüzden yazmak istediğinizde önce masaya anlatıcıyı getirin. Yazar denize baksın, Editör'ün eline başka bir iş verin size bulaşmasın. Şimdi anlatıcıyı iyi dinleyin. O anlatsın, hızla, önemli şeyleri vurgulayarak. Sonra yazarı çağırın, anlatıcının söylemek istediklerini kelimeleri ile süslesin. En son editörü getirin o da son düzeltmeleri yapsın. Sanıyorum yazmak böyle birşeydir. Editör işini bitirdiğinde belki yazıyı tekrar yazara teslim eder ve buraları olmamış der. İşte o zaman Anlatıcı ve Yazar birlikte çalışırlar ve yeniden yazılır o yazılar.

Bu çalışmalarımızda, birlikte gideceğimiz bu yazı yolculuğunda atacağımız ilk adım bu üç kişiyi birbirinden ayırmak, onlara farklı görevler vermek ve önceliği anlatıcımıza tanımak olacak.

6 dakika yazı

Yazarak keşfe çıkacağız, kalemin ve kağıdın bizi götürdüğü yere gideceğiz. Her çalışmanızı altı dakikalık bir serbest yazı ile başlatmanız bu yolculuğun kapısını açacaktır. Altı dakika uygun bir süredir çünkü, eli yormayacak kadar kısa ama birşeyleri keşfetmemizi sağlayacak kadar da uzun bir süredir. Bu çalışmada dil bilgisi, imla, cümle yapısı, noktalama işaretleri ve benzeri kurallara asla takılmıyoruz! Onların bu çalışmada hiç bir yeri yoktur.

- Bir kelime seçin, rastgele bir kelime olsun
- Saatinizi 6 dakikaya kurun
- O kelimeyi kağıda koyun. Süreyi başlatın. Sonra arkasından aklınıza ilk gelen sözler, cümlelerle yazmaya başlayın.
- Aklınıza gelen her şeyi ama her şeyi yazın.
- Yargılamadan herşeyi kağıda akıtın. Saçma demeden.
- Sayfada ne yazdığınızı düşünmemeye çalışın
- Durmadan, elinizi kaldırmadan ve yazdıklarınızı okumadan yazın
- Zil çaldığında durun